

**CZERWIEC 2020**



„Monitor chiński” omawia i komentuje aktualną sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej, chińskie działania w Europie Środkowo-Wschodniej, oraz aktywność zagraniczną prowincji Syczuan i Guangdong.

---

**dr Bartosz Kowalski**

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH  
UNIwersYTET ŁÓDZKI

# MONITOR CHIŃSKI

## CZERWIEC 2020

### ESKALACJA STARĆ NA GRANICY CHIŃSKO-INDYJSKIEJ

Choć powody stojące za agresją ze strony Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej są niejasne, to wydaje się, że był to przede wszystkim pokaz siły, który należy postrzegać w kontekście całego regionu Azji-Południowo-Wschodniej (w tym Morza Południowochińskiego) i jako próbę testowania reakcji amerykańskiej.

### I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

**16 czerwca: krwawe starcia na granicy chińsko-indyjskiej.** Do walk toczonych wręcz doszło w Dolinie Galwan w regionie Ladakh; zginęło co najmniej 20 żołnierzy indyjskich i prawdopodobnie ponad 40 po stronie chińskiej. Przyczyny agresji ChAL-W są niejasne, m.in. wskazuje się na próbę odwrócenia uwagi od rosnących problemów wewnętrznych w Chinach. Jednak biorąc pod uwagę doświadczenia z wojny chińsko-indyjskiej z 1962 roku, obecny atak można rozpatrywać w kategorii pokazu siły (w szerszym kontekście Azji Południowo-Wschodniej, w tym Morza Południowochińskiego), sprawdzenie reakcji amerykańskiej (analogicznie do reakcji sowieckiej sześć dekad temu) oraz odstraszenia New Delhi od podnoszenia pretensji terytorialnych w relacjach z Pekinem.

**16 czerwca: Chiny przegrywają spór z UE przed Światową Organizacją Handlu.** Po czterech latach po wniesieniu wniosku o uznanie statusu gospodarki rynkowej i przegraniu w ub. r. (wyrok tymczasowy), Pekin zarzucił dalsze starania prawne. Wyrok stanowi, że UE będzie mogła kontynuować narzucenie wyższych ceł na chiński import po zaniżonych lub dumpingowych cenach.

**17 czerwca: oświadczenie państw G7 w sprawie ustawy o bezpieczeństwie narodowym dla Hongkongu.** Ministrowie spraw zagranicznych siedmiu państw (w tym Luigi Di Maio, który w 2019 roku przyłączył Włochy do Pasa i Szlaku) uznali nowe przepisy za niezgodne z

ustawodawstwem w Hongkongu oraz wspólną deklaracją chińsko-brytyjską, a co za tym idzie łamiące autonomię tego terytorium i zasady „jedno państwo, dwa systemy”.

**17 czerwca: Chiny rozbudowują bazę DNA obywateli.** Jak wynika z raportu australijskiego think-tanku ASPI, wykorzystując doświadczenia z działań inwigilacyjnych w Xinjiangu i Tybecie, władze Chin masowo pozyskują próbki DNA od swoich obywateli (ale nie do celów prowadzonych śledztw). Dane pobierane są przede wszystkim od dzieci w wieku przedszkolnym oraz dorosłych mężczyzn, często bez ich zgody i z naruszeniem prawa międzynarodowego i rodzimego (m.in. nowo zatwierdzonego kodeksu cywilnego). Szacuje się, że władze Chin dążą do pozyskania próbek DNA od 35 do 70 mln chłopców i mężczyzn (5-10% męskiej populacji Chin) – to liczba wystarczająca, żeby objąć zasięgiem całą ludność, ponieważ próbka DNA jednego mężczyzny pozwala ustalić tożsamość genetyczną jego krewnych.

**17 czerwca: dyrektor CICIR Yuan Peng o polityce zagranicznej Chin.** Szef afiliowanego przy ministerstwie bezpieczeństwa, wpływowego pekińskiego think-tanku ocenił, że pandemia nie zmieniła sytuacji międzynarodowej, ale przyspieszyła i wzmocniła procesy zapoczątkowane wcześniej, m.in. rywalizację amerykańsko-chińską i kryzys gospodarczy, który przyrównuje do wielkiego kryzysu z końca lat 20. XX wieku. Zdaniem Penga, USA nie znajdują się już w pozycji hegemonu, potęga Europy maleje, a Rosja próbuje wykorzystać powstały chaos, który analityk przyrównuje do sytuacji po I wojnie światowej. Analityk wskazuje ponadto, że Chiny znajdują się nadal w okresie „strategicznych korzyści.” Działanie Pekinu są w wielu częściach świata odbierane jako arogancie, jednak rywalizacja z USA, choć zacięta, nie przekształci się w zimnowojenną dwubiegunowość i nie podzieli świata na wrogie obozy. Nieco inaczej przedstawia się opinia profesora Wang Jisi z Uniwersytetu Pekińskiego, który uważa, że relacje chińsko-amerykańskie mogą popsuć się do poziomu gorszego niż zimnowojenne stosunki Moskwa-Waszyngton; przewiduje też eskalację konfliktu przez Donalda Trumpa w czasie kampanii wyborczej.

**17 czerwca: USA nakłada sankcje na urzędników chińskich odpowiedzialnych za represje w Xinjiangu.** Podpisanie ustawy w tej sprawie przez prezydenta Trumpa zbiegło się w czasie z pojawieniem się kontrowersyjnych informacji, ujawnionych przez jego byłego doradcę ds. bezpieczeństwa Johna Boltona (zob. komentarz).

**18 czerwca: wideokonferencja nt. współpracy w ramach Pasa i Szlaku i walki z koronawirusem.** W rozmowie na szczeblu ministerialnym z

udziałem szefa chińskiej dyplomacji Wang Yi uczestniczyło tylko 25 państw. Spośród państw europejskich udział wzięły jedynie unijne Grecja oraz Węgry, oraz Serbia i Białoruś. Rosja przesłała pisemne oświadczenie, tym samym wyraźnie obniżając rangę swojego uczestnictwa. Zdaniem Igora Denisova, decyzja Moskwy oparta jest na realistycznej ocenie perspektywiczności chińskiej inicjatywy, oraz faktu, że rosyjski projekt Wielkiego Partnerstwa Eurazji nie wzbudza w Pekinie entuzjazmu. W Rosji rośnie przekonanie, że zbyt bliskie relacje z ChRL doprowadzą do zbyt dużego uzależnienia się Pekinu. Niewielka liczba uczestników konferencji wskazuje na spadek zainteresowania chińską inicjatywą, w tym jedyne go członka G7 w tym gronie – Włoch.

**18 czerwca: myśl Xi Jinpinga marksizmem XXI wieku.** Takie sformułowanie zostało użyte w tekście wiceszefa Centralnej Szkoły Partyjnej i wpływowego ideologa He Yitinga. Wydaje się, że działanie to służy przede wszystkim dalszej legitymizacji ideologicznej Xi Jinpinga i jest kolejnym krokiem w budowie kultu jednostki.

**19 czerwca: ChRL stawia zarzuty o szpiegostwo dwóm Kanadyjczykom.** Po 18 miesiącach od zatrzymania były dyplomata Michael Kovrig i biznesmen Michael Spavor zostali oskarżeni o szpiegostwo. Władze ChRL nie ukrywają, że są oni de facto zakładnikami a ich dalszy los zależy od uwolnienia dyrektora finansowej Huawei CEO Meng Wangzhou, aresztowanej w Kanadzie za łamanie sankcji nałożonych na Iran i oczekującej na ekstradycję do USA. Premier Justin Trudeau kategorycznie odrzucił możliwość porzucenia procesu ekstradycji i poddania się szantażowi Pekinu.

**19 czerwca: duża część projektów w ramach Pasa i Szlaku została dotknięta pandemią.** Według badania przeprowadzonego przez chińskie MSZ, kryzys związany z koronawirusem odbił się poważnie na 20% projektów, nie miał znaczącego wpływu na 40% projektów, a 30-40% zostało „nieco dotkniętych”. Zdaniem przedstawiciela MSZ Wang Xiaolonga, głównymi czynnikami zaistniałej sytuacji są ograniczenia w przepływie osób i towarów, oraz działania antyepidemiczne wprowadzane lokalnie. Chiński dyplomata oświadczył również, że żaden z ważnych projektów w Pasi i Szlaku nie zostanie anulowany – co wskazuje, że koszty polityczne takiej decyzji dla Chin mogłyby przewyższyć wartość poniesionych nakładów finansowych.

**23 czerwca: pomoc Chin w czasie pandemii w percepcji Europejczyków.** Jak wynika z badań ECFR przeprowadzonych w Polsce, Danii, Szwecji, Włoszech, Niemczech, Francji i Hiszpanii, Chiny jako najważniejszy sojusznik w walce z pandemią zostały wskazane tylko przez

Włochów (25%) – najbardziej dotkniętych koronawirusem. Sugeruje to niewielką skuteczność chińskiej „dyplomacji maseczkowej”, jak przyjęło się określać chińską ofensywę propagandową towarzyszącą dostawom sprzętu medycznego do Europy. Ponadto, we wszystkich państwach poddanych analizie jako pierwsze wskazana przez respondentów pojawiła się odpowiedź „nikt”, co wskazuje na przekonanie, że w kryzysie państwa te musiały liczyć przede wszystkim na siebie. Stosunkowo niewielu respondentów wskazała również na UE jako najważniejszego sojusznika w kryzysie (od 4 do 9%), wyjątek stanowią ankietowani w Polsce (17%). Kryzys związany w pandemią wpłynął też niekorzystnie na wizerunek Chin wśród Europejczyków – przeciętnie dla 48% badanych pogorszył się, dla 12% uległ poprawie, a dla 40% pozostał bez zmian.

**23 czerwca: kontrakt na chińską kolej SGR w Kenii uznany za bezprawny.** Kenijski sąd apelacyjny określił wartość 3,2 mld USD umowę jako niezgodną z prawem, ponieważ została zawarta z naruszeniem procedur przetargowych (ręczne wskazanie wykonawcy – chińskiego CRBC) i nakłada (zbyt)ni ciężar jej spłaty na kenijskich podatników.

**24 czerwca: chiński państwowy operator energetyczny State Grid kończy przejęcie Chilquinta Energia.** Koszt transakcji zatwierdzonej wstępnie w 2019 roku wyniósł 2,2 mld USD. Chilquinta jest trzecim największym dystrybutorem energii w Chile.

**30 czerwca: ustawa o bezpieczeństwie dla Hongkongu zatwierdzona przez Stały Komitet OZPL.** Wprowadzone zmiany legislacyjne sankcjonują ograniczenie szeregu swobód zagwarantowanych Hongkongowi w umowie między ChRL i Wielką Brytanią w 1984 roku – oznaczają faktyczny koniec autonomii tego terytorium (zob. komentarz).

## II.CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

**30 maja: prezydent Vučić wizytuje budowę odcinka kolei Budapeszt-Belgrad.** Serbski przywódca w towarzystwie wicepremier i minister infrastruktury Zorany Mihajlović oraz ambasador Chen Bo, odwiedził plac budowy odcinka Belgrad-Stara Pazova (dł. 34,5 km; koszt 350,1 mln USD), podziękował chińskim partnerom oraz wyraził uznanie dla serbskich i chińskich robotników za ich ogromny wysiłek. Prezydent przedstawił harmonogram prac kolejnych odcinków po stronie serbskiej – ostatni etap (Nowy Sad – Subotica) może zostać ukończony w 2024 roku. Z kolei po stronie węgierskiej prace mają się zakończyć pod koniec 2024 lub na początku 2025 roku. W ten sposób przejazd pociągiem z Belgradu do Budapesztu (2 g. 40 min.) byłby możliwy w marcu 2025 roku – powiedział

Vučić. 10 czerwca minister Mihajlović spotkała się również z głównym menedżerem China Railway International Company (CRIC) Xu Xiaoyunem (konsorcjum CRIC i CCCC odpowiada za realizację odcinka Belgrad-Stara Pazova); podkreśliła, że połączenie kolejowe Budapeszt-Belgrad jest niezmiernie ważne dla Serbii i Chin, jest osobiście wspierany przez przywódców obu państw i stanowi symbol przyjaźni między oboma narodami.

**1 czerwca: Rosja i Chiny wybudują wspólnie odcinek kolei Budapeszt-Belgrad?** Rosyjskie koleje RZD prowadzą rozmowy z chińskim China Communications Construction Company (CCCC) i rządem Serbii na temat współpracy przy budowie odcinka Nowy Sad-Subotica. Pierwotnie za realizację tej części prac odpowiadać miało CCCC, dlatego trudno określić przyczynę zmiany decyzji serbskich władz (zob. komentarz).

**1 czerwca: najwyższe odznaczenie wojskowe Serbii dla chińskiego zespołu antyepidemicznego.** W czasie ceremonii wręczenia odznaczeń z udziałem szefa sztabu Milana Mojsilovića oraz ambasador Chen Bo, minister obrony Aleksandar Vulin stwierdził, że Chińczycy „przywrócili nam [Serbom] nadzieję, pokazali, że nie jesteśmy sami, i że mamy od kogo się uczyć”. Pierwsza grupa chińskich ekspertów medycznych otrzymała te same odznaczenia wojskowe w kwietniu. **2 czerwca** chińscy eksperci podarowali sprzęt medyczny wydziałowi zdrowia w resorcie obrony. Z kolei bezpośrednio przed wylotem do Chin 11 czerwca, grupę specjalistów na lotnisku w Belgradzie pożegnała premier Ana Brnabić i ambasador Chen Bo. Szefowa serbskiego rządu przypomniała, że Xi Jinping natychmiast odpowiedział na prośbę prezydenta Vučića, podkreślając, że pierwszy samolot z Chin wylądował w Belgradzie „już 15 dni po zidentyfikowaniu pierwszego przypadku zakażenia w Serbii”.

**4 czerwca: Grecja chce dalej pogłębiać relacje z Chinami.** Zdaniem ministra ds. rozwoju i inwestycji Adonisa Georgiadisa nowe wyzwania spowodowane przez pandemię mogą prowadzić do konfliktów lub wzmacniać wolę narodów do posuwania się naprzód, a Grecja wybrała drogę do przodu. Zaprosiwszy chińskich inwestorów i turystów do Grecji, minister oznajmił również, że Grecja jest jednym z prawdziwych przyjaciół Chin.

**5 czerwca: chińsko-serbski protokół ustaleń w sprawie współpracy kosmicznej.** Przy okazji wideokonferencji stosowną umowę podpisali minister ds. innowacji i rozwoju technologicznego Nenad Popović i dyrektor Chińskiej Narodowej Administracji Kosmicznej Zhang Kejian.

**6 czerwca:** grupa litewskich parlamentarzystów proponuje przyznanie azylu Hongkończykom. Projekt rezolucji w tej sprawie przewiduje udzielanie azylu prześladowanym politycznie i represjonowanym mieszkańcom Hongkongu.

**9 czerwca: premier Ana Brnabić z wizytą na budowie chińskiej fabryki w Niszu.** Szefowa serbskiego rządu, w towarzystwie ambasador Chen Bo, odwiedziła teren inwestycji, na której powstaje fabryka chińskiego producenta reflektorów samochodowych Xingyu. Projekt o wartości 60 mln USD ma zostać ukończony do lutego 2021 r. i zapewnić pracę dla 1000 osób; produkcja ma być kierowana głównie na eksport do państw UE (m.in. Niemiec, Francji i Słowacji). Zdaniem Chen Bo, fabryka w Niszu świadczy, że Serbia staje się atrakcyjnym miejscem do inwestowania. W marcu br. rząd Serbii, w ramach pomocy państwowej dofinansował projekt sumą 16,4 mln EUR. Fabryka – jak podkreśliła premier – jest budowana przez serbską firmę „Konstruktor”, która stwarza lokalne miejsca pracy. To sytuacja odmienna niż przy okazji dużych inwestycji infrastrukturalnych realizowanych przez chińskie firmy w Serbii, przy których pracują chińscy robotnicy, co budzi zrozumiałe kontrowersje w państwie o stosunkowo wysokim poziomie bezrobocia (ponad 12%). „Konstruktor” odpowiada również za budowę fabryki chińskiego producenta części samochodowych Mint w Loznicy, który miał polecić Serbię koncernowi Xingyu.

**9 czerwca: przewodniczący czeskiego Senatu Miloš Vystrčil zapowiada wizytę na Tajwanie w sierpniu br.** Ambasada ChRL w Czechach określiła planowane działanie jako istotne naruszenie suwerenności i integralności terytorialnej Chin, które podkopie przyszłą współpracę między Pekinem i Pragą. Przewodniczący Vystrčil uzasadnia wizytę rozwijaniem współpracy biznesowej i tradycyjną dla Czech polityką praw człowieka. Poprzedni przewodniczący Jaroslav Kubera planował wizytę na Tajwanie na początku br., jednak nie doszła ona do skutku w związku z nagłą śmiercią polityka 20 stycznia. Władze ChRL próbowały wówczas nie dopuścić do wyjazdu Kubery do Tajpej stosując szantaż ekonomiczny: zagroziły, że wizyta odbije się negatywnie na interesach czeskich firm w ChRL (w tym Skoda Auto, Home Credit Group, Petrof).

**9 czerwca: wicepremier i minister infrastruktury Zorana Mihajlović na budowie tunelu Straževica.** Odpowiedzialna za wykonanie tunelu firma China Power Construction Corporation (Powerchina) poinformowała, że powstający w ramach obwodnicy Belgradu tunel ma zostać ukończony w przyszłym roku, a odcinek B obwodnicy stolicy w 2022 roku. Oprócz minister Mihajlović, w inspekcji udział wzięli burmistrz Belgradu Zoran Radojičić oraz radca polityczny ambasady ChRL Tian Yishu.

**10 czerwca: inauguracja parku przemysłowego współpracy Chin-EŚW w Yuyao (Ningbo, prow. Zhejiang).** W uroczystości zorganizowanej w ramach 22. Zhejiańskich Targów Inwestycji i Handlu udział wzięli: Zhao Baige, (była) wiceprzewodnicząca Komitetu Spraw Zagranicznych 12. OZPL, przewodnicząca komitetu ekspertów międzynarodowych think-tanków Pasa i Szlaku w Chińskiej Akademii Nauk Społecznych, wicesekretarz KPCh komitetu prowincji Zhejiang i sekretarz komitetu miejskiego Ningbo Zeng Jiejie, wicesekretarz KPCh i burmistrz Ningbo Qiu Dongyao oraz przedstawiciele placówek dyplomatycznych państw EŚW, m.in. Serbii, Słowacji, Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Węgier, Polski, Litwy i Słowenii. Działalność parku ma na celu wzmocnienie współpracy Chin i EŚW oraz innych państw europejskich w zakresie technologii, innowacji, gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska. Elementem współpracy będzie powstanie Bazy Innowacji Ningbo w Budapeszcie (wspieranie przedsiębiorczości, usług, transferu technologii) oraz dwóch stałych biur w Ningbo i na Węgrzech. Podpisano 15 umów o łącznej wartości 7,07 mld RMB, dotyczących m.in. produkcji samochodów z udziałem Słowenii, Serbii i innych państw. Przy okazji inauguracji odbyły się również rozmowy z udziałem Zhao Baige i dyplomatów z EŚW.

**10 czerwca: Hao Runze, syn legendy chińskiego futbolu Hao Haidonga, wyrzucony z serbskiego klubu Radnički Nisz.** Powodem decyzji klubu miały być naciski Pekinu, związane z wystąpieniem internetowym ojca w 31. rocznicę masakry na Placu Tian'anmen 4 czerwca. Hao Haidong potępił rządy KPCh i wezwał do przekształcenia Chin w państwo federacyjne.

**11 czerwca: rozmowa Xi Jinpinga z Aleksandrem Łukaszenką.** Przywódca Białorusi zapewnił, że sprzeciwia się upolitycznianiu pandemii i przypisywaniu winy Chinom, poparł również starania Pekinu na rzecz ochrony swoich „kluczowych interesów”; Białoruś chce czerpać korzyści z kolei Chin-Europa i rozszerzać handel dwustronny, angażować się w Pas i Szlak. Ponadto Łukaszenka zaprosił Xi Jinpinga do złożenia powtórnej wizyty w Chinach, jak tylko sytuacja epidemiczna na to pozwoli (o relacjach chińsko białoruskich zob. blog OSA).

**12 czerwca: prezydent Vučić z wizytą na odcinku autostrady E763 Preljina-Požega.** W towarzystwie ambasador Chen Bo, przywódca Serbii odwiedził budowę tunelu Laz (obok miasta Čačak) o długości 2850 m (najdłuższy w Serbii). Prezydent podziękował „chińskim przyjaciółom za szybkość i jakość prac” i dodał, że chińscy partnerzy (China Communications Construction Company, CCCC) zobowiązali się ukończyć wszystkie prace budowlane do końca 2021 roku. Ambasador Chen Bo podkreśliła, że wieloletnia współpraca CCCC z Serbią jest bardzo



owocna; wśród zrealizowanych projektów wymieniła most nad Dunajem w Belgradzie oraz ukończony przez czasem odcinek autostrady E763 Surčin-Obrenovac.

**13 czerwca: ChAL-W przekazuje medyczny sprzęt ochronny dla 5 armii państw EŚW.** Jak podkreślono w komunikacie Chińska Armia Ludowo- Wyzwoleńcza wysłała kombinezony ochronne, maseczki i inny sprzęt ochronny na wniosek armii 5 państw: Białorusi, Serbii, Węgier, Bułgarii i Macedonii Północnej, i akceptacji przez Centralną Komisję Wojskową (na czele której stoi Xi Jinping). Darowiznę otrzymała też armia Trynidadu i Tobago.

**15 czerwca: prezydent Vučić z wizytą na Uniwersytecie Belgradzkim.** Przywódca Serbii w towarzystwie ambasadora Chen Bo odwiedził Centrum Robotyki i Sztucznej Inteligencji w Nauczaniu, działające przy Wydziale Pedagogicznym stołecznej uczelni. „Jesteśmy wdzięczni naszym chińskim przyjaciółom oraz [firmie] NetDragon. Chiny są wiodącym państwem na świecie w zakresie sztucznej inteligencji i robotyki, i jestem szczęśliwy, że możemy się [od nich] wiele nauczyć” – stwierdził Vučić. Centrum jest wspólnym przedsięwzięciem Ministerstwa Edukacji, Nauki i Rozwoju Technologicznego oraz firmy NetDragon Websoft Holdings Limited. W tym samym dniu, ambasador ChRL spotkała się również z wicepremierem Ivicą Dačićem. Rozmawiano o odmrażaniu gospodarki, sytuacji chińskich przedsiębiorstw w Serbii oraz współpracy w ramach 17+1 oraz Pasa i Szlaku.

**15 czerwca: litewska grupa lotnicza Avia Solutions otwiera centrum szkoleniowe dla pilotów w Zhengzhou (prow. Henan).** Jednostka powstała we współpracy z państwową firmą Henan Civil Aviation Development and Investment Company będzie wyposażona w sześć symulatorów lotów i ma mieć możliwość przeszkolenia 4000 pilotów rocznie. W 2019 roku koszt inwestycji szacowano na 53 mln USD.

**16 czerwca: terminal w Małaszewiczach zostanie rozbudowany kosztem 30,6 mln PLN.** Inwestycja ma na celu usprawnienie obsługi pociągów intermodalnych i podniesienie zdolności przeładunkowych Małaszewicz, które obsługują największy strumień ładunków wysłanych drogą lądową z Azji Wschodniej do UE.

**17 czerwca: współpraca Chongqingu z Węgrami nt. zapobiegania i kontroli COVID-19.** W 2. wspólnej wideokonferencji poświęconej temu zagadnieniu udział wzięli epidemiolodzy, pulmonolodzy i specjaliści ds. chorób zakaźnych. W rozmowach uczestniczył również udział konsul generalny Węgier w Chongqingu Diossi Lorand. Pierwsze spotkanie odbyło się 1 kwietnia.

**17 czerwca: prezydent Vučić otwiera budowę trasy Lajkovac-Iverak.**

Oficjalna inauguracja odbyła się w towarzystwie ambasador Chen Bo oraz Zhang Jianchao – głównego menedżera serbskiej filii Shandong Hi-Speed Group, który jest wykonawcą projektu. Wartość kontraktu na budowę odcinka o długości 18,3 km wynosi 158 mln EUR, prace mają zostać ukończone w 2022 roku; umowa przewiduje również regulację rzeki Kolubara. W ceremonii udział wzięli chińscy robotnicy budowlani, stojący na tle dwujęzycznego banneru głoszącego „wieczną przyjaźń serbsko-chińską” (w wersji serbskiej) i „chińsko-serbską (w wersji chińskiej). Ambasador Chen Bo stwierdziła, że w ramach Pasa i Szlaku, budowa infrastruktury stała się kluczowym elementem współpracy chińsko-serbskiej i podziękowała serbskiemu rządowi za zaufanie i wsparcie dla chińskich firm. Finansowanie inwestycji, której wykonawcą jest chińska firma, zapewnia serbski rząd przez państwowe przedsiębiorstwo Drogi Serbii (Putevi Srbije). Budowa trasy Lajkovac-Iverak jest kolejnym przykładem kontraktu realizowanego przez chińską firmę, wybraną z pominięciem procedur przetargowych, w oparciu porozumienie o współpracy gospodarczej, technologicznej i infrastrukturalnej, zawartym przez Serbię i Chiny w 2009 roku.

**18 czerwca: ambasador ChRL na Węgrzech Duan Jielong z wizytą w XV dzielnicy Budapesztu.**

Spotkanie z udziałem Burmistrz XV dzielnicy Angéla Németh wyraziła podziękowanie za pomoc w dostarczeniu (lub darowizny) materiałów medycznych potrzebnych walce z pandemią przez obecne miasta partnerskie dzielnicy Sanming (prow. Fujian), Linyi (Szantung) oraz przyszłe miasto partnerskie Taican (Jiangsu), oraz przedstawiciele diaspory chińskiej mieszkających i pracujących w tej dzielnicy. Ambasador Duan Jielong wyraził wdzięczność, że Węgry „jako pierwsze” przesłały ochronny sprzęt medyczny Chinom, gdy pandemia wybuchła na początku roku; wspominał także o filmikach wspierających Chińczyków, nagranych przez uczniów dwujęzycznej szkoły w XV dzielnicy oraz pieniądze przekazane dla chińskiego Czerwonego Krzyża. U honorowani zostali również wiceprzewodniczący Chińsko-Węgierskiego Stowarzyszenia Kulturalnego Wang Yuxiang oraz założyciel węgiersko-chińskiego klubu tenisa stołowego Wei Jinqiu. (O mniej oficjalnej siatce relacji węgiersko-chińskich towarzyszącej pozyskiwaniu i odsprzedawaniu po zawyżonych cenach sprzętu wykorzystywanego w walce z epidemią informuje portal ATLASZO).

**19 czerwca: pociąg z Chongqingu do Budapesztu wraca do rozkładu.**

Połączenie towarowe ze stolicą Węgier wznowiono po przerwie spowodowanej pandemią.

**21 czerwca:** redaktor naczelny „Dziennika Trybuna” **Piotr Gadzinowski w chińskiej telewizji nt. Xinjiangu.** W programie CCTV 4, Gadzinowski uznał oskarżenia USA wobec polityki Chin w Xinjiangu za bezpodstawne i służące własnym interesom, pod przykrywką troski o prawa człowieka. Zgodnie z oficjalną wykładnią KPCh redaktor stwierdził w wywiadzie, że „Chiny nie tylko walczą z terroryzmem, ale dokładają również starań, aby wykorzenić przyczyny terroryzmu, w tym walcząc z ubóstwem i poprawiając poziom życia ludności. To działanie zasługujące na uznanie”.

**22 czerwca:** w ramach 17+1 Chiny planują utworzenie centrów medycznych w Europie. Według czeskich dyplomatów, dzięki ustanowieniu takich placówek Chiny dążą do „usprawnienia dystrybucji i sprzedaży urządzeń medycznych i ochronnych produkowanych w Chinach, a tym samym zabezpieczenia pozycji Chin jako dostawcy tych towarów w regionie w przyszłości”. Jeśli w Europie Środkowej i Wschodniej pojawi się kolejna fala koronawirusa, Chiny jako kluczowy dostawca wyrobów medycznych po prostu „otworzyłyby zasoby” dla swoich sojuszników. Jak wynika z doniesień czeskiej prasy, władze w Pradze chcą uniezależnić się od Chin i planują dotowanie rodzimych producentów sprzętu medycznego.

**25 czerwca:** w tym roku PKN Orlen planuje uruchomić spółkę Orlen China. Pierwszy etap działalności obejmie sprzedaż olejów silnikowych, które do tej pory dystrybuowane były w Chinach za pośrednictwem zewnętrznych partnerów. Zmiana modelu sprzedaży ma pozwolić w ciągu trzech lat na wygenerowanie kilkukrotnie wyższego zysku operacyjnego niż obecnie.

**26 czerwca:** Rail Baltica pomogą zbudować Chińczycy. Wykonawcą na ostatnim odcinku modernizowanej linii z Warszawy do Białegostoku ma być konsorcjum firm z Polski (Intercor i Stecol) i Chin (państwowa firma) Sinohydro. Kontrakt wart jest 3,3 mld PLN.

### III. WIADOMOŚCI Z PROWINCJI SYCZUAN I GUANGDONG

**6 czerwca:** pierwszy pociąg towarowy z Shenzhen wyruszył do Europy. Trasa przez Guangdong – Kazachstan i Rosję – do Duisburga liczy 13 tys. km; przejazd pociągu ma zajmować 16 dni (10 dni krócej niż przesyłka w transporcie morskim).

**19 czerwca:** Chengdu przekazuje materiały medyczne europejskim miastom partnerskim. Sprzęt ochronny otrzymała Łódź (12 tys.

maseczek) oraz holenderskie miasta Tilburg i Maastricht – transport kolejną i procedury celne zajęły łącznie, odpowiednio 17 i 23 dni. Jak podkreślono w komunikacie, wydajność cargo kolejowego jest teraz o wiele lepsza niż lotniczego, który w związku z pandemią ma zmniejszoną przepustowość, więcej miast tranzytowych oraz długą odprawę celną (np. w Szanghaju odprawa trwa miesiąc). Dotychczas stolica Syczuanu przekazała – wyprodukowany w Chengdu – sprzęt ochronny miastom partnerskim z 16 państw europejskich.

**23 czerwca: spotkanie wiceburmistrza Chengdu Niu Qingbao z konsulem Republiki Korei.** Rozmawiano na temat ustanowienia mechanizmu współpracy między Chengdu i Koreą Południową, wzmocnienia współpracy w zakresie turystyki kulturalnej oraz zaproszenia przedsiębiorców z Korei Południowej do inwestowania w Chengdu.

## KOMENTARZ

**Ustawa o bezpieczeństwie narodowym dla Hongkongu.** Nowe przepisy oznaczają w praktyce złamanie autonomii tego terytorium, rządów prawa oraz zasady „jeden kraj, dwa systemy”. Radykalne ograniczenie wolności (przede wszystkim politycznej), wbrew gwarancjom przyrzeczonej w umowie z Wielką Brytanią do 2047 roku, oznacza również, że władze w Pekinie coraz mniej liczą się z opinią państw zachodnich. Zmiany wprowadzone przez Pekin w głosowaniu w Radzie Praw Człowieka ONZ poparły 53 państwa, załedwie 27 wyraziło sprzeciw. Rozkład głosów pokazuje wyraźnie, że polityczne zaplecze międzynarodowego poparcia dla ChRL znajduje się przede wszystkim w państwach rozwijających, głównie niedemokratycznych, w tym w takich dyktaturach jak Korea Północna, Arabia Saudyjska czy Syria. Wynik głosowania wskazuje natomiast na jedynie ograniczoną zależność między poparciem dla ChRL i formalnym uczestnictwem w Pasie i Szlaku. Oprócz Afryki niewiele politycznych korzyści przynoszą również chińskie przedsięwzięcia multilateralne: spośród państw Europy Środkowo-Wschodniej ustawę poparła jedynie Białoruś (obserwator w 17+1), z kolei sprzeciw wyraziły Słowacja, Słowenia, Litwa, Łotwa i Estonia.

**Szczyt Unia Europejska-Chiny nie przyniósł rezultatu.** Spotkanie zorganizowane 22 czerwca w formie wideokonferencji, pokazało przede wszystkim, że retoryka Brukseli wobec Pekinu jest coraz bardziej zdecydowana. UE wypomniała władzom ChRL nierówny dostęp do rynku

w handlu i inwestycjach, nieprzepisowe subsydia, nieprzestrzeganie prawa człowieka, stosowanie dezinformacji oraz pozbawienie Hongkongu faktycznej autonomii. Katalog spornych kwestii rośnie o czym świadczy fakt, że po wideokonferencji nie opublikowano wspólnego komunikatu, przełożono również Agendę 2025. Pierwszy z wymienionych problemów obrazuje rosnąca aktywność chińskich wykonawców na rynku infrastrukturalnym w UE, jak np. kontrowersyjny projekt kolei Budapeszt-Belgrad (konsorcjum chińsko-węgierskie), czy udział Sinohydro w konsorcjum z polskimi firmami w budowie Rail Baltica. Jednak podmioty europejskie nie mogą liczyć na podobne możliwości na rynku chińskim, co powinno być wykorzystywane przez Brukselę do wywierania nacisku na Pekin w tej sprawie.

**USA wprowadza sankcje na urzędników chińskich odpowiedzialnych za represje w Xinjiangu.** Prezydent Trump podpisał ustawę w tej sprawie zaledwie kilka godzin po pojawieniu się kontrowersyjnych informacji, ujawnionych przez jego byłego doradcę ds. bezpieczeństwa Johna Boltona. Przywódca USA miał m.in. wyrazić ustne poparcie dla Xi w sprawie uwięzienia ponad miliona muzułmanów w obozach (tzw. reedukacji) w Xinjiangu, oraz zabiegać o wsparcie Xi w tegorocznych wyborach prezydenckich w USA (zwiększone zakupy amerykańskich produktów rolnych miały przynieść Trumpowi korzyści polityczne). Bezpośrednią zależność między złożeniem podpisu przez Trumpa a pojawieniem się niekorzystnych dla niego informacji trudno jest stwierdzić. Natomiast amerykański prezydent nie jest entuzjastą wprowadzenia sankcji wobec ChRL za represje wobec Ujgurów; z pewnością nie jest to motywowane przywiązaniem do praw człowieka. Trump dotychczas wymownie milczał w tej sprawie obozów (choć informowano o nich od jesieni 2017 r.), idąc wbrew działaniom Departamentu Stanu i sekretarza Mike'a Pompeo.

**Prezydent Vučić w towarzystwie ambasador ChRL odwiedza chińskie inwestycje w Serbii.** Przed serbskimi wyborami parlamentarnymi, które w większym stopniu służyły promocji osobistej pozycji Vučića, niż rządzonej przez niego partii SNS, prezydent w towarzystwie ambasador Chen Bo odbył kilka „gospodarskich wizyt” związanych chińskimi inwestycjami, co wskazuje na wykorzystywanie współpracy z Pekinem do realizacji celów polityki wewnętrznej. Zdecydowane zwycięstwo ugrupowania Vučića (62%) oznacza, że ścisła współpraca Serbii z ChRL zostanie utrzymana, a kolejne nietransparentne kontrakty będą zawierane. Nowym wątkiem we współpracy jest prawdopodobne włączenie Kolei Rosyjskich jako wykonawcy (wspólnie z chińskim CCCC) jednego z serbskich odcinków kolei Belgrad-Budapeszt. Być może jest to działanie spowodowane

licznymi problemami i opóźnieniami towarzyszącymi dotychczasowym pracom budowlanym. Jeśli strony dojdą do porozumienia będzie to pierwszy odcinek kontrowersyjnego projektu, realizowany wspólnie przez Rosjan i Chińczyków, oraz pierwszy przypadek współpracy chińsko-rosyjskiej w ramach Pasa i Szlaku na Bałkanach. Zdaniem Vuka Vuksanovica, nie wskazuje to jednak na powstawanie sojuszu Moskwy i Pekinu na Bałkanach, ponieważ strategiczne cele obu mocarstw w tym regionie są różne; jest to raczej regularna transakcja gospodarcza. Z drugiej strony nie można również wykluczyć próby pogodzenia interesów dwóch mocarstw, z którymi dobre relacje są ważne dla utrzymania wysokiego poparcia społecznego, przez coraz bardziej autokratycznego Aleksandra Vučića.



OŚRODEK  
SPRAW  
AZJATYCKICH

# RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI  
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

[www.osa.uni.lodz.pl](http://www.osa.uni.lodz.pl)

